

A főszerkesztő előszava

Folyóiratunk kilencedik számát tartja kezében a Tisztelt Olvasó. A füzet hátsó borítójára ezúttal a talán legismertebb, örökbecsű latin mondást, szentenciát választottuk: *Ius est ars boni et aequi* – A jog a jó és a méltányos művészete. A Luventius Celsusnak (i. sz. 2. század) tulajdonítható szavak legáltalánosabb értelme, amit mi is követendőnek tartunk a mára és a jövőre nézve is, hogy a jog nem pusztán hatalmi eszköz, hanem van, kell hogy legyen egy mélyebb vagy felsőbb értelme, rendeltetése. Ez leegyszerűsítve a jó (az emberek java) és az igazság érvényre juttatása. A jog alkotása persze hatalom birtokában történik, s a hatalom birtokosa e fontos kívánalomról könnyen megfeledkezhet, de éppen a jogtudomány egyik feladata és felelőssége is egyben, hogy emlékeztesse rá. A környezeti javak (pl. víz) szűkössége, az alapjogok sérelme vagy aggályos érvényesülése, a menekültkérdés kezelésének egyoldalúsága és más, időszerű kérdések felvetése révén e feladatunknak a magunk részéről most is igyekszünk eleget tenni.

Ebben a füzetben – a debreceni jogi kar népes szerzői közössége által összeállított annotációkat leszámítva – tíz szakmai szöveget közlünk. A jog- és államtudományi tanulmányok olvasása során a nemzetközi, illetve Európa-jog és a nemzeti alkotmányjog általános kérdéseitől szakjogi specialításokig jutunk. Jogpolitika című rovatunkat is életre keltettük, egy kriminológiai és egy szociológiai módszerekkel végzett kutatás eredményeinek keretében. Joggyakorlati írásaink ezúttal kicsit hosszabbak a megszokottnál, amit vegyes jellegük (néhol a jogpolitikát célzó javaslatok, másutt a dogmatikai háttérrel is elemző, elméleti vonulatok) indokolt.

Becánics Adrienn tanulmánya az uniós polgárok diplomáciai és konzuli védelmének a kérdéseivel foglalkozik. A kétfajta védelem elhatárolását követően végigveszi a jogalkotási törekvéseket a szerződésmódosítások és a bőségesen hivatkozott bírói gyakorlat tükrében. Az aktualitást egy frissen elfogadott irányelv adja, amelyet 2018-ra kell a tagállamoknak saját jogrendjükbe átültetniük.

Cservák Csaba a közjogtudomány egyik klasszikus területét, a hatalommegosztás kérdését vette elő, s gondolta újra az Alaptörvény rendelkezéseinek tükrében. Írása a hatalmi ágak helyett a hatalmi funkciók megosztását állítja középpontba, amit a hatalomkoncentrációval szembeállít. Ugyanakkor a hatalmi ágak kategóriájától sem szakad el, hogy rámutathasson a hatalom „belső” osztódásának jelentőségére is.

Szilágyi János Ede a 2014/1. számunkban ismertetett, vízjogi monográfiájában felvázolt szabályozási koncepciók (sajátos jogtárgyak és jogpolitikai-jogdogmatikai megközelítésük) továbbfejlesztésére vállalkozott. „Szálalásos” módszere jól láthatóvá teszi az összetett szabályozási kihívások egymástól eltérő szempontjait, s a

jogalkotó számára adott fogódzón kívül alighanem további kutatások megalapozásaként is szolgál.

Láncos Petra Lea a humán reprodukciós eljárásból származó embriók és emberi abortumok kereskedelmi célú (kiemelten a kozmetikai és élelmiszeripari) felhasználásával kapcsolatos, legfontosabb morális és jogi kérdéseket tárgyalja. A hazai, uniós és nemzetközi szabályozásra egyaránt kiterjedő vizsgálat összegzéseként több alapvető jog érvényesülésével kapcsolatban is aggályának ad hangot.

Gajdushek György és *Fekete Balázs* tanulmánya – szoros összefüggésben az előző számunkban közölt írással – a hazai társadalom jogismeretének kérdésével foglalkozik. Számos adattal alátámasztott eredményeik rávilágítanak például az iskolázottság szerepére, illetve kifejezetten közjogi vonatkozásban a rendszerváltozására. Az értelmezés teljessé válásához a jogtudat vizsgálatát is szükségesnek tartják.

Domokos Andrea és *Bognár Alexandra* az – immár hazánkban is – összetett kihívást jelentő migráció kérdéseit vetik fel, alapvetően büntetőjogi-kriminológiai megközelítésben. Több tudományterületre is kiterjedő elemzés alapján elvetik a pusztán rendészeti megközelítést, és kiemelik a szimbolikus intézkedések, illetve a valódi megoldások közötti különbséget, még ha utóbbiakkal kapcsolatban minden kérdést nem is válaszolhattak meg.

Klemencsics Andrea az Emberi Jogok Európai Bírósága joggyakorlatának a hazai jogra (a jogalkotás révén érvényesülő, közvetlen, illetve a joggyakorlatot érintő, közvetett) hatásait vizsgálta meg. Az ítéletek jogi és egyéb hatásait (kártérítési kötelezettség) tipizálva elsősorban a bírói gyakorlatunkban való nyomon követhetőségüket hiányolja, s röviden az eltérések hátterére is rávilágít.

Zaccaria Márton Leó az egyenlő bánásmód elvének az érvényre juttatása szempontjából kiemelkedően fontos osztott bizonyítási teherrel, illetve fordított bizonyítási eljárással foglalkozik, a Kúria és az Egyenlő Bánásmód Hatóság joggyakorlatának a feldolgozása alapján. Következtetése szerint a bírói gyakorlat nem tartja szem előtt az elvet, s így az eljárási szabályok logikája, szellemisége nem érvényesülhet megfelelően.

Kovács-Hegedűs Vera alapvetően saját szakmai tapasztalatainak, a felmerülő problémáknak a tükrében mutatja be a zálogjog érvényesítésének egy sajátos (a végrehajtási eljáráson belüli) esetének gyakorlatát. Nemcsak a jogalkotóval, illetve a bírói gyakorlattal szemben fogalmaz meg kritikát (nevez meg konkrét, szabályozandó helyzeteket), hanem a megfelelő szakirodalmi feldolgozást is hiányolja.

Fodor László a Trieri Egyetem 2014. évi – az önkormányzatok környezetvédelmi szerepével foglalkozó – konferenciájának német nyelvű kötetét ismerteti.

A borítón szereplő fotóra is érdemes még röviden kitérni. Az alapítónk (a debreceni jogi kar) életére, múltjára emlékeztető számtalan szép kép közül ezúttal a Debreceni Egyetemhez való tartozásunk egyik jelképét választottuk. A kép az egyetem százéves épületének egyik ólomüveg ablakának részlete, amelyik az akkori jogászképzést szimbolizálta. Hangulata talán illik a karácsonyhoz is, amikor lapunknak már minden címzetthez el kell jutnia.

Folyóiratunk olvasásához hasznos időtöltést kívánok!

Debrecen, 2015 őszén

Fodor László